

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

II. De oblationibus, primitijs, decimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

& Clemente Romano lib. 6. constit. Apost. c. 22. est tamen iuris gentium, atque etiam consentanea admodum iuri naturali. Si quidem naturalis ratio dicitur, Deo subiectionem & honorem conuenienti modo exhibendum, idque etiam offerendo Deo res aliquas sensibiles, in signum debitæ subiectionis & honoris, ad similitudinem eorum, qui dominis suis aliqua offerunt in recognitionem dominij.

Quo sensu intelligendus videtur S. Thomas hic q. 85. a. 1. ad 4. itemque Caietanus ibidem & Valentia q. 4. pun. 3. absolute asserentes, determinationem quidem sacrificij (tam ex parte scilicet rei oblatæ, quam ex parte oblationis, & modi offerendi) esse de iure positiuo, tamen vsum eius in comuni, esse de lege naturæ; nisi forsitan hoc potius docere voluerunt, non quidem obligationem eiusdem, sed honestatem tamen ipsa naturali ratione dicitari.

12 Quæritur secundo, quotuplex sit sacrificium. Respondeo, omiſſa partitione sacrificij in visibile & inuisibile; in proprium & metaphoricum; in verum & falsum, quæ diuisiones omnes solum sunt analogi in analogata ex dictis: sacrificium proprie dictum varijs modis diuidi posse. Primo enim ratione originis seu causæ efficientis diuiditur sacrificium, in sacrificij legis naturæ naturali ratione institutum; legis Mosaicæ, à Deo, per Moysen institutum; & legis nouæ, à Christo institutum, vt tradit S. Thomas, 12. q. 103. a. 3.

13 Secundo ratione materiæ, seu rei oblatæ, aliæ dicebantur *victimæ* seu *hostiæ* animalium; seu à *vita* rei oblatæ, seu à *victis hostibus*: aliæ *immolationes* rerum solidarum inanimatarum, vt panis, farina, fælis, thuris, à *mola*: denique aliæ *libamina* seu libamenta, liquorum: licet hæc sæpe confundantur; & *immolari* longe frequentissime ipsis victimis tribuatur. De qua diuisione pluribus agunt S. Thomas q. 102. a. 3. Bellarminus lib. 1. de Missa cap. 4. Henriquez lib. 9. cap. 2. Suarez cit. disp. 37. sect. 7. & Sionius lib. 4. de Republica Hebræorum.

14 Tertio ratione actionis oblatiæ, partim etiam ratione finis, aliud dicebatur *holocaustum*; quod toto igne consumptum, (excepta pelle, quæ Sacerdoti cedebat, Leuit. 7. v. 8.) mere & vnice ad diuinam Maiestatem protestandam referebatur: aliud *hostia pro peccato*, seu *propitiatorium sacrificium*: aliud *hostia pacifica*, idque rursum, aut Eucharisticum siue sacrificium laudis & gratiarum actionis; aut imperatorium: ex quibus aliquid in vsum etiam Sacerdotis, partim aliorum quoque offerentium cedebat, vt pluribus declarant S. Thomas cit. q. 102. a. 3. alijque citati.

15 Quarto, ratione & rei oblatæ, & ipsius simul oblationis, aliud dicitur sacrificium *cruentum*, aliud *incrumentum*; eo quod in illo sanguis seu vita rei oblatæ funderetur, in hoc non item. Quæ diuisiones sacrificiorum etsi potissimum sacrificia Mosaicæ respiciant, quibus etiam speciatim applicantur à Philone lib. 3. de victimis, Iosepho lib. 13. antiquit. c. 3. S. Thoma 1. 2. q. 102. a. 3. & Ribera de templo lib. 4. possunt tamen, seruata proportione facile etiã alijs accommodari. Atque hæc de sacrificio generatim pro ratione instituti sufficiant. Nam de sacrificio nouæ legis, tam cruento, quàm incrumento, speciatim & ex instituto agendum est cū S. Thom. in 3. p. seu tom. 4.

DV BIVM II.

De oblationibus, primitijs, & decimis.

s. Thom. 2. 2. q. 86. & 87.

16 Quæritur primo, quid nomine oblationum intelligatur. & an necessario sint soluendæ. Respondetur sequentibus pronuntiatis. I. Etsi nomen *oblationis*, ex prima impositione, & consueto alias loquendi vſu, comune sit omnibus rebus, quæ in cultu Dei exhibentur seu offeruntur, ita vt hac ratione tam sacrificium, quàm decimas comprehendat, in præſenti tamen patulo strictius accipitur, pro ijs oblationibus, quæ tam à sacrificio, quam à primitijs & decimis distinguuntur, prout etiam Exodi 25. v. 2. de iisdem sermo est: *Loquere filijs Israel, vt tollant mihi primitias* (late acceptas) *ab omni homine, qui offeret ultroque, accipietis eas.*

II. Ad huius vero generis oblationes, fieri potest vt aliqui obligentur quadruplici ratione iuxta S. Thomam cit. q. 86. a. 1. Primo, quidem, inquit, ex præcedenti conuentione; sicut cum alicui concedatur aliquis fundus Ecclesiæ, vt certis temporibus certas oblationes faciat: quod tamen habet rationem census, & sine dubitatione ex iustitia soluendum est.

17 Secundo propter præcedentem deputationem, siue promissionem; sicut cum aliquis offert donationem inter viuos, vel cum relinquit testamento Ecclesiæ aliquam rem mobilem, vel immobilem, in posterum soluendam: quæ vtique etiam ab hæredibus seu executoribus testamenti ex iustitia soluenda est, iuxta dicta disp. 4. q. 7. dub. 11.

Tertio propter Ecclesiæ necessitatem, puta si ministri Ecclesiæ non haberent unde sustentarentur; De qua re, speciatim agit Concilium Tridentinum sess. 21. de reformat. cap. 4. vbi decernitur, vt Episcopus, si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam ditorum sacerdotum (seu ministrorum Ecclesiæ) sustentandam, quæcumque reservatione generali vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesijs non obstantibus.

18 Quarto propter consuetudinem. Tenentur enim fideles in aliquibus solemnitatibus, ad aliquas oblationes consuetas (quales nimirum sunt oblationes illæ, quæ à fidelibus in festis solennioribus ad altare fieri consueuerunt) Tamen in his duobus vltimis casibus, addit S. Thomas, remanet oblatio quodammodo voluntaria, scilicet quantum ad quantitatem, vel speciem rei oblatæ.

Certe quidem oblationes quædam eiusmodi, ad altare, certis festiuitatibus seu temporibus, adhuc obseruari solent à fidelibus, necessarioque obseruandæ sunt, quatenus recepta consuetudine fidelium communiter seruantur, vt cum Syluestro V. Decima docet Azor tom. 1. lib. 7. cap. 38. quæst. 12. quamuis Angelus puter, esse liberæ, etiam vbi receptæ sunt.

Vnde S. Thomas hic eodem articulo 1. ad 3. docet eos, qui oblationes debitas non reddunt, posse puniri per subtractionem Sacramentorum; non per ipsum Sacerdotem, cui sunt oblationes faciendæ, ne vi-

deatur

deatur pro Sacramentorum exhibitione aliquid exigeres sed per superiorem aliquem. Nimirum quia in VI. Synodo ut refertur 1. q. 1. Canon. 100. statuitur. *Nullus, qui sacra communione dispensat, a percipiente gratiarum aliquid exigat: si vero exegerit, deponatur: cum tamē dist. 1. de consecr. ex Gregorio VII. præcipiat Canon: omnis Christianus procureta d. Missarum solemnium (saltem itatis & consuetis temporibus) aliquid Deo offerre.*

19 Spectant autem oblationes eiusmodi, iure communi, ad Ecclesie Rectorem siue Parochum, etiam si per alium celebret; ut ex communi docet Azor loco cit. idq; non solum ut eas in suos usus ipse conuertat, verum etiam ut fideliter eas dispense; partim quidem expendendo eas in his, quæ pertinent ad cultum diuinum: partim vero in his, quæ pertinent ad proprium victum: quia qui altari deseruiunt, cum altari participant iuxta 1. ad Cor. 9. Partim etiam in usus pauperum, qui sunt, quantum fieri potest, rebus Ecclesie sustentandi; quia & Dominus in usum pauperum loculos habebat, iuxta Hieronymum in cap. 17. Mathæi. Atque ita generatim de oblationibus tradit S. Thomas cit. q. 86. a. 2.

20 IV. Sed & Monachi siue alij Religiosi possunt oblationes recipere triplici ratione. 1. sicut pauperes, per dispensationem Sacerdotis, vel ordinationem Ecclesie. 2. si sint Ministri altaris, tunc enim possunt accipere oblationes sponte oblatas. 3. si parochie sint eorum, tunc enim ex debito possunt accipere oblationes, tanquam Ecclesie Rectores. Ita S. Thomas q. 86. a. 2. ad 2. ex communi.

21 V. Et quamuis olim in veteri testamento, non liceret de rebus quibuslibet oblationes facere, ut patet Deuter. 23. & Malachie 1. in noua tamen lege, per se loquendo, de quibuslibet rebus iuste acquisitis & possessis fieri potest oblatio: et si per accidens ob nocumentum alterius, cuius potior ratio habenda, vel ob scandalum, vel ob contemptum, & c. id esse possit illicitum, ut docet S. Thomas ibidem a. 3. ex communi.

22 Queritur secundo, an & qua ratione primitiæ soluendæ sint. Respondetur communi iure, tam in veteri, quam nouo testamento, primitias quasdam Ecclesie Ministris esse persolendas. Patet ex scriptura Exodi 13. v. 2. Deuter. 26. v. 2. & 4. & Num. 18. v. 8. 12. & sequentibus. Et quod ad nouam legem attinet, ex Canone Decimas, 16. q. 7. ubi dicitur: *Oportet decimas & primitias, quas iure Sacerdotum esse sentimus, ab omni populo accipere. Ratio congruentiæ est, quia primitiæ offeruntur in recognitionem diuini beneficii: dum aliquis proficitur, se à Deo fructus terræ percipere, ideoque teneri ad aliquid istorum Deo rursus exhibendum, secundum illud 1. Paralyp. vlt. v. 14. *Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.**

Et quia primitiæ sunt aliquid præcipuum de fructibus terræ; ideo merito præcipitur, ut Deo, cui præcipuum quodque debetur, primitiæ offerantur; idque in usum Sacerdotum, ut docet S. Thomas q. 86. a. 4. ubi addit; *pertinere ad ius naturale, ut homo ex rebus sibi datis à Deo, aliquid exhibeat ad eius honorem: sed quod talibus personis exhibeatur, aut de primis fructibus, aut tali quantitate, hoc quidem, inquit, fuit in veteri lege iure diuino determinatum, in noua autem lege, definitur per determinationem Ecclesie, ex qua homines obligantur ut primitias soluant, secundum consuetudinem patriæ, & indigentiam Ministrorum Ecclesie.*

Et ibidem ad 3. quod ad primitiarum quantitatem attinet, ex Hieronymo in c. 45. Ezechielis refert;

ex maiorum traditione introductum esse, quod qui plurimum, quadragessimam partem dabant Sacerdotibus loco primitiarum; qui minimum, sexagesimam. Unde videtur inquit, quod inter hos terminos sint primitiæ offerendæ, secundum consuetudinem patriæ. Cæterum primitiarum solutio nusquam fere amplius hoc tempore est in usu, neque necessaria est, ubi in usu non est, ut ex communi docet Azor loco cit.

23 Queritur tertio, quantum ad decimas attinet, an & quo iure soluendæ sint decimæ. Respondeo sequentibus pronuntiat. I. Decimarum solutio Deo siue Ecclesie Ministris, in honorem Dei facta, est actus religionis; itaque communi iure necessarius. Ita S. Thomas hic q. 87. a. 1. Patet ex veteri lege Num. 18. v. 24. & Deuter. 14. v. 22. & 28. Ex quibus locis S. Thomas cit. q. 87. a. 1. ad 4. notat olim triplices decimas soluendas fuisse: quarum quasdam, inquit, soluebant Leuitæ. Dicitur enim Num. 18. *Leuitæ decimarum oblatione contenti erunt: quas in usus eorum & necessaria separauit. Erant quoque aliæ decimæ, de quibus legitur Deut. 14. Decimam partem separabis de cunctis fructibus tuis, qui nascuntur in terra per singulos annos, & comedes in conspectu Domini Dei tui, in loco quem elegerit Deus. Erant quoque & aliæ decimæ, de quibus ibidem subditur, Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus, quæ nascuntur tibi eo tempore, & repones intra ianuas tuas; venietque Leuita, qui aliam non habet partem, neque possessionem tecum, & peregrinus ac pupillus, & vidua qui intra portas tuas sunt, & comedent, & saturabuntur.*

Idem etiam, quod ad nouam legem attinet, patet ex varijs Canonibus, præsertim 16. q. 1. ubi ex Augustino serm. 1. Dominica 12. post Trinit. refertur Canon: *Decimæ ex debito requiruntur; & qui eas dare noluerint, res alienas inuadunt.*

24 Idem patet tum ex Concilio Constantiensi sess. 8. ubi contrarius error Wicleffi, negantis soluendas esse decimas, damnatus est; tum ex Concilio Tridentino sess. 25. c. 12. de reform. ubi statuitur: *Non sunt ferendi, qui varijs artibus decimas Ecclesie obuenientes subtrahere moluntur; aut qui ab alijs soluendas temere occupant, & in rem suam vertunt: cum decimarum solutio debita sit Deo: & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. Præcipitur igitur Synodus omnibus, cuiuscumque gradus & conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat; ut eas, ad quas de iure tenentur, impostum Cathedrali aut quibuscumque alijs Ecclesie, vel personis, quibus legitime debentur, integre persoluant. Qui vero eas aut subtrahunt aut impediunt, excommunicentur; nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione sequuta absoluantur; quando quis scilicet potest restituere ex Nauarro Manual. cap. 21. num. 32. Ratio patebit inferius.*

25 II. Intelligendo per decimas determinate decimam partem fructuum, soluendæ sunt illæ in noua lege solum Ecclesiastico iure; at generatim intelligendo, portionem aliquam fructuum, seu bonorum, quæ ad sustentationem conuenientem Ecclesie Ministris sufficiat soluendæ sunt decimæ iure naturali & diuino. Ita S. Thomas cit. q. 87. a. 1. & communis Theologorum sententia; quam bene defendit Valentia hic quæst. 5. pun 1. contra quosdam iurisperitos, qui etiam ipsam certam ac decimam partem fructuum iure diuino Ministris Ecclesie deberi dixerunt. Ratio primæ partis est; quia præceptum veteris legis, de soluendis

decimis, postinuat ceremoniale erat, ad Christianos non pertinens; nec in noua lege vsquam vllum reperitur diuinum præceptum, quo homines determinate ad decimam fructuum partem Ecclesiæ Ministris persoluendam obstringantur.

26 Secunda pars patet ex multis scripturæ locis, in quibus docetur, Ministros Ecclesiæ dignos esse mercede sua, & congruè sustentationis stipendiò, vt patet Matth. 10. v. 10. Lucæ 10. v. 7. 1. Cor. 9. v. 9. & sequent. 1. Tim. 5. v. 18. Ratio est; quia cum Ecclesiæ Ministri ex officio spiritualia fidelibus ministrent, ipsi demq; in ordine ad salutem animæ laborando interuiant, plane ius ipsorum naturale exigit, vt à fidelibus vicissim congruè sustentatione accipiant; percipièdo scilicet, ex eorum bonis, eam fructuum seu reddituum portionem, quæ ad talè sustentatione sufficiat. Quam rationem etiam indicat Apostolus cit. 1. Cor. 9. *Quis militat suis stipendijs vnquam? aut quis plantat vineam, & de fructibus eius non edit?*

27 III. Iure tamen in veteri testamento decima pars fructuum Leuitis destinata fuit, vt docet S. Thom. eodè a. 1. quia cū populus Israel in duodecim tribus esset diuisus; & vero duodecima tribus, scilicet Leuitica, diuinis ministerijs mancipata, mandato Dei, possessionibus, quibus sustentaretur careret; cum tamè illi, non minor, quàm ceteris, portio merito fuisset debita; cõuenienter institutum fuit à Deo, vt reliquæ undecim tribus decimam (non solùm undecimam) partem suorum puentium Leuitis darent; scilicet tū vt honorabilibus ipsi uiuerent, tū quia etiã aliqui per negligentiam erant transgressores futuri, decimas non integre persoluen-do.

28 Qua ratione etiã determinatio decimæ partis soluende, in noua lege, Ecclesiæ auctoritate, instituta est, secundum quandam humanitatem; vt scilicet non minus populus nouæ legis Ministris exhiberet quàm populus veteris legis ministris exhibebat; cū & ministri noui testamèti sint maioris dignitatis, quàm ministri veteris testamèti, vt pbat Apostol. 2. Cor. 3. v. 6 & rursum populus nouæ legis obligetur ad maiorè perfectione, quàm populus Iudæorum, iuxta illud Matt. 5. v. 10. *Nisi abundauerit iustitia uestra plusquam scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnũ celorum.* Neq; sane minor nunc sit secundum proportionem Clericorum, quam olim Leuitarum numerus, vt fufius ostendi lib. 2. defens. Eccl. lib. 1. cap. 15.

29 IV. Quare non potest quidem hoc præceptum de soluendis decimis, vniuersim abrogari, ita vt à fidelibus nihil Ecclesiæ Ministris ad eorum sustentatione debeatur; potest tamè varijs modis abrogari, quoad certam partem aliquotã, nempe decimam illam partem fructuum persoluendam. Ita S. Thom. cit. q. 87. a. 1. ex communi. Prior pars probatur; quia ius seu præceptum naturale nõ potest abrogari; esto, si ministris Ecclesiæ de cõuenienti sustentatione aliunde sit psum, possit pacto seu transactione, vel etiã consuetudine tolli obligatio quidquã amplius ad eorum sustentatione contribuendi. Manet enim semper obligatio naturalis, saltè in casu, quo eis aliunde prouisum non sit, cõuenientem eis sustentationem prouidendi.

30 Posterior pars assertionis probatur & declaratur, Potest enim obligatio soluendi decimas relaxari & auferri, primò, si ipsi ministri Ecclesiæ, ob vitandum forte alicubi scandalum infirmorum (vt fit in Italia) decimas non exigant, quod laudabiliter interdum fieri,

asserit S. Thomas cit. q. 87. a. 1. ad 5. ubi ait: *Ministri Ecclesiæ maiorè curam debent habere spiritualium bonorum in populo promouendorum, quam temporalium colligendorum. Et ideo Apostolus 1. Cor. 9. noluit vri potestate sibi à Domino tradita, vt scilicet acciperet stipendia vicium ab his, quibus Euangelium predicabat; ne daretur aliquod impedimentum Euangelio Christi. Nec tamen peccabant illi, qui ei non subueniebant, alioquin Apostolus eos corrigere non omisisset. Et similiter laudabiliter Ministri Ecclesiæ decimas Ecclesiæ non requirunt, vbi sine scandalo requiri non possent, propter dissuetudinem, vel propter aliquam aliam causam. Nec tamen sunt in statu damnationis, quin non soluunt in locis illis, in quibus Ecclesiæ non petunt: nisi forte propter obstinatione, habentes voluntate non soluendi, etiamsi ab eis peterentur.* Ita S. Thomas.

Secundo tolli potest obligatio Clericis soluendi decimas, per conuentionem seu transactione inter populum & Ministros Ecclesiæ factam, iuxta Capit. *Ex multiplici*, de decimis, primitijs, & oblationibus. Possent enim Ecclesiæ Ministri, iusta ex causa, decimarum remissione pacisci.

Tertio per priuilegium Summi Pontificis, ibidem cit. cap. non autem alterius, licet Imperatoris, iuxta Capitulum *Tua nobis*, eodem titulo.

Quarto per contrariam consuetudinem rationabilem & præscriptam, vt ex communi docent Caietanus in Summa V. *Decimæ* Syluester V. *Decimæ* n. 1. Nauarrus cap. 2. 1. Manual. n. 30. Couarruias lib. 1. var. resolut. cap. 17. n. 8. & Valentia q. 5. pun. 2. quamuis negent aliqui Canoniste, ex falso fundamento, rati decimæ partis solutionem esse iuris naturalis seu diuini, quod superius refutauimus.

Quinto per prescriptionem: hinc enim etiam Laicus, qui per tempus immemorabile, vel quadraginta annorum, cum probatione tituli, bona fide non soluit decimas, liber est ab obligatione soluendi, vt fufe probat Couarruias loc. cit. & sequitur Valentia cit. q. 5. pun. 5. imo etiam sine probatione tituli, vt docet Henriquez lib. 7. cap. 27. num. 2. & dictum superius pluribus de Iustitia q. 1. dub. 6.

32 Quæritur quarto, ex quibus rebus soluendæ sint decimæ. Respondetur, duplices decimas, prædiales scilicet, & personales, communi iure persoluedas esse. Illæ quidè ex omnibus fructibus terræ, adeoq; arborum, hortorum, ac etiam animalium fructibus: istæ vero ex omni personæ lucro, negotiatione scilicet, opificio, venatione, arte & industria, iure quidè communi soluendæ sunt, & ad ipsas quoq; ædes Ministrorum Ecclesiæ deferendæ, iuxta Capit. *Non est*, Capit. *Cum non sit*, & Capit. *Pastoralis*, de decimis, & varios Canones causa 16. q. 1. & q. 7.

Sed personales decimæ hodie nusquam fere sunt in vsu; prædiales etiã non vbiq; quoad omnes terras fructus recepti sunt; sicut nec quoad modum soluendi scilicet vt ad ipsas ædes Ministrorum Ecclesiæ deferatur. Quia in re particularis locorum consuetudo soluenda est; potest enim consuetudine obligatio soluendi decimas abrogari, vel limitari, vt superius dictum.

33 Illud hoc loco dubitatur, an etiam ex rebus donatione, hæreditate, aut legato acquisitis soluendæ sint decimæ. Respondeo, decimam partem fructuum, quas eiusmodi res ferunt, sine controuersia soluendam, vt omnes fatentur, & constat ex citatis iuribus: atqui decimam partem ipsarum eiusmodi rerum

prædicto modo acquisitarum, minime, vt ex praxi docet Valentia loc. cit. nec repugnat Syluester V. Decima num. 12. etsi quoad res mobiles contrarium asserat Azor tom. 1. lib. 7. cap. 3. q. 8.

Ex rebus autem inique partis, decimæ quidem prædiales soluendæ sunt; quia annexæ sunt rei, vbicunque & apud quoscunque ea versetur: Industriales vero ex rebus eiusmodi restitutioni obnoxii non sunt soluendæ, vt ex communi notant Syluester ibidem. & Azor q. 13.

Quæritur quinto, quibus soluendæ sint decimæ. Respondetur, vt se ac ex prima institutione soluendas esse ministris Ecclesiæ, vt ex dictis colligitur; & iure quidem communi, prædiales ijs Parochiis, in quorum parochia sita sunt prædia, vel terræ, ex quibus ij fructus nascuntur: personales autem ijs, in quorum parochiis degunt, & de iure Sacramenta percipiunt personæ, quæ lucrum faciunt. Quia tamen in restandum est receptæ & probatæ consuetudini qua fieri potest, vt ex alterius quoque parochiæ territorio soluendæ sint decimæ prædiales, ob speciales contractus & titulos.

Iure vero particulari, decimæ aliquando etiam alijs, aut locis, aut personis, etiam laicis, soluendæ sunt; puta Monasterijs, Collegijs, Xenodochijs, Regibus, Principibus alijsq; personis secularibus: quamquam his quidæ titulo non spirituali, sed temporalis. Id autem fieri potest primo per venditionem seu donationem eiusmodi partis fructuum, manente de cætero iure decimarum apud priores possessores; quod nullam habet difficultatem: Secundo per priuilegium, siue concessionem Summi Pontificis, ex rationabili causa, ob bonum Ecclesiæ factam.

Tertio per concessionem in feudum perpetuum, factam ab Ecclesiæ Prælato, ante Concilium Lateranense celebratū sub Alexandro III. circa Annum Christi 1079. & colligitur ex capit. *Cum Apostolica* de his quæ fiunt à Prælatis sine concessione Capituli, & capit. *Cum plantare*, de priuilegijs. Quas tamen ipsas decimas sic obtinentes, ex consensu quidem Episcopi, ad aliam Ecclesiam, aut religiosum locum, secundum omnes, & forte etiam laicos, secundum Syluestrum loc. citat. transferre possunt: quamuis ne sic quidem ad laicos transferri possentiat Couarruias loc. cit. n. 5. & sequent.

Post id autem Concilium, decimæ in feudū perpetuum laicis à Prælatis Papa inferioribus dari non possunt; præterquam illæ, quæ ante semel in feudū licite concessæ, denuo ad Ecclesiam redierunt, vt generatim dictum disp. 4. q. 7. dub. 7. & docent Glossæ in capit. *Prohibemus*, de decimis, & Valentia q. 5. pun. 4. alijq; à Couarruua citati, quamuis ipse contrarium significet.

Quinto per locationem etiam laicis factam, sed non vltra triennium, vbi recepta est Extravagans Pauli II. De rebus Ecclesiæ non alienandis, quæ id sub excommunicatione cauet. Quam tamen ipsam in multis locis receptam non esse, saltem quoad annexas pœnas, notant Caietanus V. *Excommunicatio*, & Nauarrus Manual. cap. 27. num. 149.

Concilium vero Tridentinum sess. 25. c. 11. de reformat. decreuit, irritas esse quascunque locationes rerum Ecclesiasticarum (etiam auctoritate Pontificis confirmatas) quas à triginta annis ad longum tempus, seu vt

in nonnullis partibus vocant, ad viginti nouem annos in damnis Ecclesiæ, aut contra Canon. sanctiones factas fuisse, Synodus provincialis, vel ab ea deputandi iudicauerunt.

Quæritur sexto, à quibus soluendæ sint decimæ. Respondetur, ab omnibus, qui vel Sacramenta percipiunt in aliqua Ecclesiæ, vel in eius territorio prædia habent, aliquo alio titulo, quâ spirituali; etiam si Clerici sint eiusdè, vel alterius Ecclesiæ: nisi priuilegio, consuetudine, vel simili causa, ex recentis superioris, excusentur, vt cum S. Thoma q. 87. a. 4. habet communis Doctorum sententia.

Quare etiam Clerici ex patrimonialibus prædijs soluere debent decimas, vt cum S. Thoma, & Caietano cit. a. 4. Soto lib. 9. de iust. q. 3. a. 4. docet Valentia q. 5. pun. 5. iuxta capit. *Si quis clericus* 36. q. 1. quidquid nonnulli dixerint: nisi forte Clericus ipse ministrat Ecclesiæ, cui debentur decimæ, vt docet Sa V. *Decimæ*: qua in re consuetudinis habenda est ratio.

An autem ex prædijs vnus Ecclesiæ, in alterius Ecclesiæ territorio sitis, soluendæ sint decimæ, controuertitur inter Doctores: & attendenda videtur consuetudo. Iure quidem communi prædium Ecclesiæ donatum non liberatur ab obligatione soluendi decimas, quas ante soluebat altari Ecclesiæ, vt post alios docet Sa loc. cit.

Vltimo quæritur, ad quæ iudicem spectent causæ decimarum. Respondetur communi iure, & extra casus particulares, absq; controuersia spectare ad iudicem Ecclesiasticum, vt patet ex cap. *Parochianos* de decimis & cap. *Decernimus*, & cap. *Quanto*, de iudicijs, & Clement. *Dissensio*, de iudicijs. Ratio est; quia ius decimarum, saltè prima origine spirituale est.

In particularibus vero quibusdã casibus, res admodum inter Doctores controuersa est, vt videre est apud Petrum Rebuffum de decimis q. 1. Azorium tom. 1. lib. 7. c. 36. & Couarruiam præd. quæst. c. 35. qui quinque casus colligit, in quibus causæ decimarum ad ciuilem magistratum deferri possint. 1. Quando Decima est in feudum Laico legitima auctoritate tradita. 2. Quando Laici coguntur à Clericis soluere decimam, contra præscriptionem vel consuetudinem, cuius initium non extat. 3. Quando quæstio est facti, non iuris. 4. Quando Laicus conductor decimæ inuit cum Clerico pactum, vt coram ciuili iudice conueniri possit. 5. Quando causa agitur contra Laicos fures, de fructibus decimæ soluendis, reddendisue, non de ipso decimæ iure seruando & tuendo.

Sed Azorius loc. cit. q. 7. cum eisdem casus ex Couarruua retulisset, mox subiungit: *Meo iudicio, in omnibus his casibus, causa decimarum coram iudice Ecclesiastico, non Laico tractanda est: quia est causa de decimis aut ortum habens ex iure decimarum.* Ita Azor.

Et sane licet res hæc non parum pendeat à consuetudine, tamen stando communi iure, multo probabilius videtur, quotiescunque ius decimarum, seu dominiū saltem directum ad Ecclesiā pertinet, siue inter Clericos, siue Laicos, seu de iure, seu de facto aliquo, ex iure illo spirituali per se ac necessario dependente, quæstio sit, vt quando quæritur de solutione decimarum, facta ne sit, an non facta; furto ne ante solutionem subtracta sint, an non, cognitionem ad iudicem Ecclesiasticum pertinere.

Secus, quando post solutionem decimarum semel factam, sublatae sunt, deque tali furto puniendo agitur; & vniuersim quoties de ipsis solum fructibus decimarum iam perceptis ac solutis est quæstio, iuxta ea, quæ loco citato fusius tradit Azor.

42

Ratio est: quia Canones superius citati absolute causam decimarum iudici Ecclesiastico transcribunt, quia spiritualis est: & alias etiam *accessorium sequitur naturam principalis*, saltem in necessario connexis; & maxime ubi ex accessorio posset præiudicium aliquod in causa principali creari: quod facile fieret in proposito, si in casu, quo decimæ à laicis, seu titulo feudi, cum licentia summi Pontificis, seu titulo conductionis possidentur, de iure decimarum non Ecclesiasticus, sed secularis iudex cognosceret.

Tunc enim, si quid forte iuris Vasallus, aut conductor laicus amitteret, ipsi etiam Ecclesiæ, ac in eius præiudicium amitteret. Eadem est ratio, cum

de decimarum solutione, an facta sit, quæstio est: quandoquidem ipso neglectu solutionis, intra certum tempus, amitti ius decimarum potest, vt superius dictum.

Accedit, quod cum in casu feudi, dominium decimarum directum adhuc pertineat ad Ecclesiam, & alioqui communi iure, ipse dominus feudi de causa feudi cognoscat, non est ratio, cur cognitio decimalis causæ, hoc casu, Ecclesiæ abiudicetur, vt contra Couarruuiam recte notarunt Rebuffus & Azor locis citatis.

Secus est, quando Ius decimarum iusta permutatione, siue contractu, penitus ab Ecclesia alienatum, ac in seculari personam translatum est: sicut etiam negandum non est, in tertio casu, ex Couarruuiâ relato, quando quæstio est facti solum, non iuris, probabilem esse dictam Couarruuiæ sententiam; quæ etiam ita passim videtur praticari.

Q V Æ S T I O IV.

De Voto.

S. Thomas 2. 2. quæstione 88.

Absoluetur hæc quæstio sex dubitationibus. I. Quid sit votum; & quas condiciones requirat, tum ex parte vouentis, tum ex parte materiae. II. Quinam vouere possint; & de varia vouentium conditione. III. Quenam generatim sit obligatio voti. IV. Quotuplex sit votum: speciatim in quo consistat votum solenne, & qua ratione à voto simplici differat. V. Quibusnam modis generatim obligatio voti desinat. VI. An humana auctoritate proprie in voto dispensari possit, etiam solenni. Non est autem animus, nisi qua proprie scholastici Theologi sunt, fusius disputare; sed solum fundamenta tradere; & in præcipuis quibusq; casibus breuem resolutionem addere; ne alioqui opus nimium excrescat, vt in præfatione primi tomii monui.

D V B I V M I.

Quid sit votum; & quanam condiciones, tum ex parte vouentis, tum ex parte materiae, requirantur ad voti valorem & obligationem.

S. Thom. 2. 2. q. 88. a. 1. 2. 5. 6.

Quod ad primum attinet, etsi quidem alias *votum*, & desiderium rei acquirendæ, & preces, quibus hoc desiderium exprimimus, significet; in præsenti tamen, promissionem Deo factam significat. Quo modo votum definiri solet, religiosa promissio rei conuenientis Deo facta.

Et dicitur *promissio*, quia quis scilicet statuat, quippiam in honorem Dei, ex obligatione promissi, & sub peccato facere: quia nudum propositum quantumuis firmum, ad votum non sufficit, nec per se obligat. Dicitur *secundo, rei conuenienti*; quia rei inconuenientis promissio nulla est, vt infra patebit. Dicitur *tertio, Deo facta*; quia licet quandoq; etiam Sanctis fiat promissio, quæ nonnunquam votum dicitur (quanquam de hoc sit quæstio de nomine) non est ea tamen actus religionis, sed obseruantia, siue

Dulix; nisi forsitan aliquis speciatim quippiam sanctis promittat, quatenus in eis Deus per gratiam habitat, vt Caietanus hic a. 1. & alij docent.

Iam quod ad condiciones voti pertinet, tres à S. Thoma, q. 88. a. 1. requiruntur, nimirum deliberatio, propositum rei exequendæ, & promissio, hoc est, voluntas, seu decretum se obligandi, cum ait: *Votum quandam obligationem importat per modum promissionis, qui est rationis actus, ad quem pertinet ordinare. Sicut enim homo imperando, vel deprecando ordinat quodammodo, quid sibi ab alijs fiat, ita promittendo ordinat, quid ipse pro alio facere debeat. Sed promissio, quæ ab homine fit, homini non potest fieri, nisi per verba, vel quæcumque exteriora signa: Deo autem potest fieri promissio, per solam interiorem cogitationem; quia vt dicitur 1 Reg. 16. Homines vident ea, quæ parent,*

jed